

Padalec - niegroźna jaszczurka odbierana jako niebezpieczne zwierzę

Wąż Eskulapa przed wylinką - przebarwione oko budzi niepokój wśród obserwatorów

Chcesz wiedzieć więcej?

Mikołuszko W. Zwierzęta drugiego sortu. Na ratunek brzydalom. *Gazeta Wyborcza*, <http://wyborcza.pl/1,145452,20271993,zwierzeta drugiego sortu naratunek brzydalom.html>

Patricia A. Fleming, Philip W. Bateman. The good, the bad, and the ugly: which Australian terrestrial mammal species attract most research? *Mammal Review*, 2016; DOI: 10.1111/mam.12066

prawidłowo. Jednak naglej zmiany podejścia do tej grupy nie ma co się spodziewać. Dlatego Przyrodniku, miej oczy otwarte na problemy płazów i gadów, i od czasu do czasu zadziałaj! Trwa migracja żab, ropuch i traszek do zimowisk, wkrótce zima się skończy i ruszą w odwrotną stronę – jeśli widzisz, że masowo giną - zrób coś. Możesz zgłosić swoje obserwacje zarządcy drogi i RDOŚ. Możesz także wprowadzić obserwację do serwisu **Zwierzęta na Drodze. Ogólnopolski Rejestr Śmiertelności Zwierząt na Drogach** (<http://zwierzetanadrodze.pl/>). To niewiele, ale, z punktu widzenia „zwierząt drugiego sortu”, to na początek dobry krok...

Mikołaj Kaczmarski

Wycieczka z okazji 90 lat rezerwatu Kuźnik koło Piły

Fot. Rafał Ruta

Bór bagienny nad jeziorem Kuźniczek – fragment rezerwatu Kuźnik chroniony od 1926 r.

W sobotę, 21 sierpnia 1926 r., odbył się w Pile „Drugi Dzień Ochrony Przyrody w Marchii Granicznej”. Obrady zaczęły się o 9 rano częścią przeznaczoną wyłącznie dla członków Komitetu Ochrony Przyrody, podczas której odczytano informację o objęciu ochroną w formie rezerwatu przyrody dwóch małych jezior kuźnickich, wraz z otaczającym torfowiskiem, po czym dyskutowano o innych, godnych ochrony, obiektach w Marchii Granicznej.

Fot. Jarosław Ramucki

Początek wędrowki przebiegał w deszczu; dawny wiadukt kolejowy nad Rurzycą.

W części otwartej dla publiczności odbyło się kilka wystąpień, przy czym ostatnim był pokaz przezroczy Richarda Frase ukazujących krajobrazy i pomniki przyrody Marchii. Obrady odbywały się w budynku kasyna oficarskiego przy ul. Browarnej. Na niedzielę 22 sierpnia zaplanowano wycieczkę do nowo powołanego rezerwatu Hammer. O 7.15 wyruszone pociągiem do Starej Łubianki, skąd przez Młyn Zabela (obecną osadę Czaplino) i dolinę Łachotki wędrowano do rezerwatu.

Fot. Iwona Leśniewska

Na mecie spaceru.

Niemal dokładnie 90 lat później, Piłskie Koło Klubu Przyrodników zorganizowało podobny spacer, oddając w ten sposób hołd dawnym badaczom przyrody ziemi piłskiej. Zaplanowaliśmy nieco dłuższą trasę, co miało umożliwić porównanie dwóch dolin rzecznych, Rurzyca i Rudy (dawnej Łachotki), których przyroda jest w różnym stopniu przekształcona przez człowieka. Pech chciał, że akurat 21 sierpnia 2016 r. przetaczał się przez zachodnią Polskę rozległy front atmosferyczny z intensywnymi opadami deszczu. Zniechęcił on wielu potencjalnych uczestników, ale siedmioro nieustraszonych (w kolejności alfabetycznej: Dominika Koprowska, Iwona Leśniewska, Jarosław Ramucki, Anna Reut, Rafał Ruta, Artur Stanilewicz, Monika Witkowska) spotkało się na piłskim dworcu, by o 8.32 ruszyć pociągiem do Płytnicy. Na miejscu byliśmy o 8.51 i zaczęliśmy marsz przez dolinę Rurzyca, Tarnowo, Łachotkę, Czaplino aż do rezerwatu Kuźnik. W Tarnowie posililiśmy się w miejscowym barze, tam też dwie osoby zrezygnowały z dalszego spaceru. Pozostała piątka dzielnie szła dalej, przewyciężyła psychofizyczny kryzys w okolicach Czaplino i około 18.30 dotarła do celu wyprawy – rezerwatu Kuźnik. Cała trasa liczyła 26 km i byłaby przyjemna, gdyby nie padający do około 13 deszcz.

Na wycieczkę przygotowaliśmy materiały terenowe, których częścią było zamieszczone poniżej kalendarium. Warto zauważyć, że oprócz 90 lat od powołania rezerwatu, w 2016 r. minęło także: 140 lat od najstarszych udokumentowanych badań botanicznych w Kuźniku, 110 lat od wydania pierwszej pocztówki z terenu obecnego rezerwatu, 100 lat od pierwszych obserwacji florystycznych Richarda Frase, 30 lat od rozpoczęcia badań pajaków Kuźnika i 10 lat od opublikowania pierwszej (!) powojennej pocztówki przedstawiającej rezerwat Kuźnik.

Rafał Ruta

Kalendarium Kuźnicy Piłskiej i rezerwatu Kuźnik (= RK)

1564 – pierwsza wzmianka o Hamrze Piłskim, przy którym „jest stawik, z którego jeszcze nigdy wody nie spuszczano”;

1569 – na miejscu dawnej kuźnicy działa młyn zbożowy; w dzisiejszej osadzie Czaplino pracuje królewski młyn wodny Martermühle;

II poł. XVII w. – właścicielem młyna Martermühle zostaje Zabel;

k. XVIII w. – w Kuźnicy jest wypasanych 200 owiec; Zabelsmühl (ob. Czaplino) liczy dwa domy, a Kuźnica Piłska siedem domów;

połowa XIX w. – Zabelsmühl (ob. Czaplino) liczy 70 mieszkańców, działa tu piapiernia, której właścicielem jest Eichbaum;

2-12.08.1876 – W. Retzdorff prowadzi badania botaniczne w rejonie Koszyc i obecnego RK;

22.05.1877 – Gustav Ruhmer odwiedza Rynną Jezior Kuźnickich między Kuźnicą a Zabelsmühl;

sierpień 1878 – Kuźnicę Piłską odwiedza Johann Caspary w czasie badań jezior powiatu waleckiego;

ok. 1880 – browar Hammer rozpoczyna działalność;

1892-1894 – Erich Perwo prowadzi obserwacje botaniczne w obecnym RK;

1905 – ukazuje się praca Maxa Abrahama, nauczyciela waleckiego gimnazjum, dotycząca roślin m. in. z okolic Kuźnicy Piłskiej;

1906 – ukazuje się pierwsza pocztówka przedstawiająca teren obecnego rezerwatu;

10.07.1916 – Pieter Kuhr w dzienniku wojennym odnotowuje występowanie czapli i rybołowów w rejonie Kuźnicy Piłskiej;

1916 – obserwacje florystyczne w rejonie Kuźnicy Piłskiej zaczyna prowadzić 22-letni wówczas nauczyciel z niewielkiej wsi Bukowo k. Człopy, współpracownik Pruskiego Związku Botanicznego, Richard Frase;

ok. 1920 – browar Hammer kończy produkcję piwa; w jego pomieszczeniach działa restauracja prowadzona przez rodzinę Studinskih;

10.06.1926 – ukazuje się rozporządzenie powołujące rezerwat Hammer (pow. 41,5 ha);

21-22.08.1926 – w Pile odbywa się Drugi Dzień Ochrony Przyrody w Marchii Granicznej;

lata 1940. – przy dawnym browarze Hammer działa ogrodnictwo, w którym pracują robotnicy przymusowi, m. in. z Polski;

połowa lutego 1945 – w domu przy Berlinerstrasse w Pile ulega zniszczeniu księgozbiór Komitetu Ochrony Przyrody, zbiory przyrodnicze i dokumentacja fotograficzna Richarda Frase; dwa tygodnie wcześniej Richard Frase ginie w Kalinie;

1945 – w Królewcu płoną archiwa botaniczne, w tym kartoteka florystyczna;

1946 – nakładem Państwowej Rady Ochrony Przyrody ukazuje się praca A. Wodziczki i Z. Czubińskiego „Materiały do inwentarza rezerwatów przyrody na odzyskanych ziemiach zachodnich”;

31.10.1959 – ukazuje się zarządzenie powołujące RK (pow. 97,7 ha);

1962 – ukazuje się praca Podgórskiego podsumowująca wiedzę o RK;

1978 – ukazuje się pierwsze wydanie broszury Tadeusza Rządковского poświęconej

chronionym obiektom przyrodniczym w województwie piłskim; rozpoczyna działalność Muzeum Wyzwolenia Miasta Piły;

1979 – Koło Biologów z LO w Pile od dwóch lat przygotowuje monografię RK;

grudzień 1979 – Julian Włodarczyk, dyrektor WZIR w Pile, w rozmowie z Tadeuszem Rządzkowskim (Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody w Pile), podważa zasadność istnienia RK i proponuje nieuwzględnianie zabezpieczenia stosunków wodnych na jego terenie w związku z budową Zalewu Koszyce;

1980 – ukazuje się praca Marka Ferchmina dotycząca zbiorowisk leśnych RK;

1980-82 – trwa gradacja brudnicy mniszki, także w RK;

wiosna-lato 1981 – w związku z napełnianiem Zalewu Koszyckiego poziom wody w Jeziorze Rudnickim podnosi się o 1,5 m; zalaniu ulega 10 ha lasu;

październik 1981 – przepompownia regulująca poziom wody w RK rozpoczyna pracę; główny nurt Rudy przestaje płynąć Jezioro Rudnickim;

1983 – w RK trwają cięcia sanitarne związane z masowym występowaniem szkodników wtórnych; w serii „Przyroda Polska” ukazuje się książka Mieczysława i Janiny Jasnowskich „Pojezierze Zachodniopomorskie”;

1986-88 – Artur Stanilewicz bada pająki RK;

3.10.1987 – w RK odbywa się I Wojewódzki Zlot Strażników Ochrony Przyrody organizowany przez PTTK;

1988 – ukazuje się drugie wydanie broszury Tadeusza Rządzkowskiego poświęconej chronionym obiektom przyrodniczym w województwie piłskim;

1990 – ruiny dawnego browaru nabywają od Nadleśnictwa Zdrojowa Góra państwo Skajdowie i przygotowują obiekt do hodowli pieczarek; Katarzyna Wróblew-

ska bada grzyby wielkoowocnikowe RK;

1992 – Muzeum Wyzwolenia Miasta Piły kończy działalność;

1999 – początek badań fykologicznych i botanicznych Pawła M. Owsianego i Macieja Gąbki w Rynnie Jezior Kuźnickich;

22.01.2001 – członkowie Nieustającego Towarzystwa Nauk Przyrodniczych liczą nietoperze w Browarze Kuźnickim;

2001 – ukazuje się podsumowanie badań chrząszczy RK autorstwa Rafała Ruty; Grzegorz Wojtaszyn rozpoczyna badania chiropterologiczne w piwnicach dawnego browaru;

28-29.03.2003 oraz 23-24.05.2003 – wspólne wycieczki do RK Wielkopolskiego Koła Klubu Przyrodników (działało w latach 2002-2003) i Nieustającego Towarzystwa Nauk Przyrodniczych;

2006 – Wojciech Gruszka bada porosty RK;

listopad 2006 – Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. Pantaleona Szumana w Pile, Piłskie Towarzystwo Przyrodnicze, Nieustające Towarzystwo Nauk Przyrodniczych i Towarzystwo Miłośników Miasta Piły wydają widokówkę z okazji 80 lat RK; autorem zdjęć i projektu jest Robert Puciata;

wrzesień 2009 – Muzeum Stanisława Staszica wraz z Piłskim Kołem Klubu Przyrodników przygotowuje wystawę „Kuźnik – skarb piłskiej przyrody”; gościem wernisażu jest syn Richarda Frase, Gerhard; wystawie towarzyszy wydanie albumu;

2010 – Muzeum Stanisława Staszica wydaje monografię przyrody RK i Rynny Jezior Kuźnickich pod redakcją Pawła Owsianego;

2011 – powstaje obszar Natura 2000 „Ostoja Piłska”;

31.01.2015 – w ruinach browaru Hammer powstaje rezerwat przyrody „Nietoperze w starym browarze”.

Karczma na rozdrożu

– potrzebne wsparcie

Karczma w Uniemysłu - obecnie. Fot. Kamila Grzesiak, wszystkie

Czytelnicy Boćka i członkowie Klubu znają już naszą, pochodzącą z XVIII w. zabytkową karczmę sądową w Uniemysłu. Kupiliśmy ją w roku 2008, a naszym celem było i nadal jest jej odrestaurowanie zgodnie ze sztuką konserwatorską oraz udostępnienie przestrzeni publicznej jako Sudeckiej Stacji Terenowej Klubu, działającej na rzecz ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Niestety wsparcie jakie od 2011 roku otrzymywaliśmy od Ministra Kultury oraz Marszałka Woj. Dolnośląskiego skończyło się.